Tampereen yliopisto

Yurizan Ocaña Rodriguez

MUSIIKKIKASVATUS VIERASKIELISEN LAPSEN SUOMEN KIELEN OPPIMISEN TUKENA VARHAISKASVATUKSESSA

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Huhtikuu 2024

TIIVISTELMÄ

Yurizan Ocaña Rodriguez: Musiikkikasvatus vieraskielisen lapsen suomen kielen oppimisen tukena varhaiskasvatuksessa.
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Huhtikuu 2024

Tutkielman aiheena on musiikkikasvatus vieraskielisen lapsen suomen kielen kehityksen tukena varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millä keinoin varhaiskasvatuksen opettajat tukevat vieraskielisten lasten suomen kielen oppimista käyttäen musiikkikasvatusta. Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä oli musiikkikasvatus kielen kehityksen tukena. Keskeisiä käsitteitä olivat varhaiskasvatus, vieraskielisen lapsen suomen kielen oppiminen, monikulttuurisuus, monikielisyys ja suomi toisena kielenä.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta. Aineisto kerättiin tammi-helmikuussa 2024 lomakehaastattelulla Microsoft forms lomakkeen avulla. Lomake lähetettiin varhaiskasvatuksen henkilökunnalle kahteen kaupunkiin. Tämä tutkimus suunnattiin varhaiskasvatuksen opettajille sekä sosionomeille. Vastauksia tuli 20, joista 16 oli varhaiskasvatuksen opettajilta, kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajilta, yksi kielen ja kulttuurin varhaiskasvatuksen opettajalta ja yksi varhaiskasvatuksen sosionomilta. Kyselyhaastattelun tiedot analysoitiin sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että varhaiskasvatuksen opettajat käyttivät musiikkikasvatuksessa aktiivisesti kuvia ja esineitä, joiden avulla he konkretisoivat laulujen sanojen tarkoitusta kieltä vielä opetteleville lapsille. Erityisesti Kielinupun menetelmää oli paljon käytetty musiikkituokioissa juuri sen vuoksi, että Kielinupun lauluihin yhdistyy hyvin kuvat ja viittomat. Varhaiskasvattajat kokivat, että musiikkikasvatuksen menetelmistä rytmittely, riimittely ja lorut auttoivat sanojen omaksumisessa sekä sanaston laajentamisessa. Musiikkituokioissa suomenkielisiä lauluja oli soitettu myös eri kulttuuritaustoista tulleiden lasten omalla äidinkielellä. Tämän oli koettu auttaneen lapsia ymmärtämään suomeksi lauletun version sanojen merkitystä.

Tutkimuksen mukaan myös musiikkiliikunta tuki vieraskielisten lasten suomen kielen oppimista. Musiikin mukaan leikkiminen ja tanssiminen auttoi lapsia omaksumaan uusia sanoja ja käsitteitä sekä lisäsi lasten keskinäistä vuorovaikutusta. Laulujen avulla lapset rohkaistuivat osallistumaan yhteiseen toimintaan muiden lasten kanssa, mikä lisäsi lasten iloa ja ilmaisua. Varhaiskasvattajat käyttivät musiikkikasvatusta monipuolisesti kielen kehityksen tukena erilaisissa arjen tilanteissa. Musiikin avulla kielen oppimista tapahtui yhtä lailla vaatteita pukiessa kuin kehon osia opeteltaessa. Kielen oppimisen tukemista musiikin eri menetelmin kannattaa tutkia myös tulevissa tutkimuksissa.

Avainsanat: varhaiskasvatus, musiikkikasvatus, kielellinen kehitys, vieras kieli, monikulttuurisuus, monikielisyys ja suomi toisena kielenä.

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO **4**

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS **8**

2.1 Musiikkikasvatus 9

2.2 Kielen kehitys 10

2.3 Monikulttuurisuus, monikielisyys ja suomi toisena kielenä 10

2.4 Musiikin vaikutus kielenkehitykseen 11

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN **14**

3.1 Tutkimuskysymys 14

3.2 Tutkimusaineisto 14

3.3 Aineiston analyysi 15

4 TULOKSET **18**

4.1 Laulaminen 18

4.1.1 Laulujen toistaminen *19*

4.2 Lorut, riimit ja rytmi 22

4.3 Musiikin kuuntelu 23

4.3.1 Kulttuuri *23*

4.3.2 Musiikkimaalaus *24*

4.4 Musiikkiliikunta 25

4.5 Kuvat ja konkreettiset esineet 26

4.6 Yhteenveto 28

5 POHDINTA **29**

5.1 Pohdintaa tuloksista 29

5.2 Eettiset kysymykset ja luotettavuus 31

5.3 Jatkotutkimusehdotus 33

LÄHTEET **34**

1 JOHDANTO

Suomessa viime vuosina eri syistä johtuva voimakas maahanmuutto on tuonut mukanaan uusia kieliä ja kulttuureja väestön kansallisten kielten ja kulttuurien rinnalle. Vieraiden kielten (muiden kuin suomen, ruotsin ja saamen) puhujien määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. (Smolander 2020.) *"Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen väkiluku oli marraskuussa 2023 lopussa 5 603 075. Maamme väkiluku kasvoi tammi - marraskuun aikana 39 105 hengellä ja ylitti lokakuussa 5,6 miljoonan. Väestönkasvua ylläpiti muuttovoitto ulkomailta, sillä maahanmuuttoja oli 54 151 enemmän kuin maastamuuttoja."* Tilastokeskuksen (2023) väestörekisteritiedoista voimme huomata, että ulkomaalaisväestön määrä on kasvanut Suomessa huomattavasti. Paavola (2007) pitää monikulttuurisuutta kuvaavana käsitteenä, joka tarkoittaa, että maassa asuu eri kansallisuuksia edustavia ihmisiä, joilla on erilaisia kulttuureja. Näin ollen Suomea voidaan kutsua myös monikulttuuriseksi maaksi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan lapset elävät nykyään yhä moninaisemmassa maailmassa, missä erilaiset kulttuurit, kielet ja katsomukset kohtaavat. Tämän vuoksi lasten sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen kehittyminen olisi tärkeää.

Kulttuurinen osaaminen sisältää muun muassa kuuntelemisen taidon, erilaisten näkökulmien ja taustojen ymmärtämisen sekä kunnioittamisen taidon, mutta myös omien arvojen ja asenteiden sisäistämisen taidon. Edellä mainittujen taitojen oppiminen on keskeistä lapsen identiteetin, toimintakyvyn sekä hyvinvoinnin rakentumisessa. Voidaankin todeta, että eri kulttuuri- ja katsomustaustoista tulleiden ihmisten keskinäinen kanssakäyminen vaatii molemminpuolista uskonto- ja kulttuuritaustan ymmärtämistä ja kunnioittamista.

Varhaiskasvatuksen perusteiden tavoitteena on rohkaista lapsia tutustumaan erilaisiin ihmisiin ja opettaa heitä moninaisten kulttuuriperintöjen,

kansalliskielten, yhteisöjen sekä ympäristön arvostamiseen. Arvostamisen lisäksi varhaiskasvatuksen toiminnassa pyritään hyödyntämään tätä moninaisuuden rikkautta. (VASU 2022.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa (2022, 24) lapsia kuvataan vuorovaikutteisina oppijoina, jotka ovat luonnostaan uteliaita ja jotka haluavat oppia uusia asioita kerraten ja toistaen niitä, ja jotka pyrkivät ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti. Varhaiskasvatuksen perusteissa alleviivataan myös sitä, että on tärkeä tunnustaa, että oppimista tapahtuu kaikkialla, ja että oppimisessa yhdistyvät tiedot, taidot, toimet, tunteet, fyysiset kokemukset, kieli ja ajattelu. Oppimista tapahtuu esimerkiksi silloin, kun lapset havainnoivat ja tarkkailevat ympäristöään ja jäljittelevät muiden tekemisiä. Lapset oppivat myös leikkimällä, liikkumalla, tutkimalla, työskentelemällä, ilmaisemalla itseään sekä taiteellisella toiminnalla.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa kielellisten ja kulttuuristen näkökohtien katsotaan koskevan kaikkia varhaiskasvatuksen piirissä olevia lapsia. Lasten erilaiset kielelliset ja kulttuuriset taustat ja kyvyt nähdään yhteisön myönteisenä rikkautena. Varhaiskasvatuksessa kielelliset ja kulttuuriset näkökohdat, eli kielet, kulttuurit ja katsomukset, sisällytetään varhaiskasvatuksen kokonaisuuteen. Pyrkimyksenä on vahvistaa lasten kielellisiä taitoja ja valmiuksia sekä kielellisen identiteetin kehittymistä. (VASU 2002, 53.)

Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 1 luku §3 varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa:

- “*toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;”*
- “*antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;”*
- *“varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin”.*

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten varhaiskasvatuksen ammattilaiset käyttävät musiikkikasvatusta maahanmuuttajalasten suomen kielen oppimisen tukena. Musiikkikasvatus pitää sisällään laulamista, musiikkiliikuntaa, laulupiirtämistä, musiikkimaalausta ynnä muuta. Musiikin avulla lapset voivat ilmaista itseään ilman kieltä muun muassa siten, että sen herättämiä tuntemuksia ja ajatuksia voi ilmaista tanssien, kuvallisesti, loruillen tai leikkien, lapsen oppiessa hahmottamaan samalla musiikin äänen kestoa, tasoa, soitinväriä ja voimaa. (VASU 2002, 47.)

Tutkimuksen aiheeksi valikoitui musiikkikasvatus suomen kielen oppimisen tukena varhaiskasvatuksessa. Musiikkikasvatuksen valinta tutkimuksen aiheeksi on hyvin perusteltavissa muun muassa siten, että musiikki vaikuttaa ihmisten tunteisiin, se rauhoittaa ja voi vähentää aggressiivista käyttäytymistä (Luokkalan 2018). Luokkalan mukaan musiikki aktivoi aivojen eri osia, kuten motorisia alueita, joissa tapahtuu rytmin, melodian ja havaintojen käsittely. Erityisesti laulamisella voi olla positiivinen vaikutus kielelliseen kehittymiseen sekä omaelämänkerrallisen muistin toimintaan.

Musiikki on yksi ihmisten vuorovaikutuksen ja kommunikaation mahdollistaja, sillä käyttäen musiikin “kieltä”, voidaan ilmaista sekä selittää ilman sanoja. Toisin sanottuna musiikki yhdistää ihmisiä, vaikka yhteistä kieltä ei olisi. Ruokonen (2020) myös toteaa, että aivotutkimukset ovat osoittaneet muun muassa varhaisiän musiikkikasvatuksella olevan keskeinen rooli aivojen kehityksessä ja lasten itsenäisen oppimisen edistämisessä. Ruokosen mukaan musiikillisen toiminnan avulla lapset oppivat tekemään yhteistyötä ja kuuntelemaan muita. Musiikillisen vuorovaikutuksen kautta lapset lisäksi kehittävät kielenoppimisen taitoja, kuuntelutaitoja, ongelmanratkaisutaitoja ja kykyä saavuttaa emotionaalinen tasapaino.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) raportin mukaan varhaiskasvattajat käyttivät yleisimmin musiikkiin liittyviä taiteellisia toimintoja työssään. Vastaajista 61 prosenttia kertoi toteuttavansa suunniteltua ja ohjattua musiikkitoimintaa viikoittain. Kuitenkin vain 29 prosenttia ilmoitti suunniteltua musiikkikasvatusta olevan päivittäin, ja 10 prosenttia ilmoitti, että musiikkikasvatusta oli kuukausittain tai harvemmin (Repo ym. 2019). Raportin

tulos on yllättävä ja se herättää huolen musiikkikasvatuksen käytön vähäisyydestä. Tämän vuoksi onkin perusteltua tutkia, miten varhaiskasvattajat käyttävät musiikkikasvatuksen eri menetelmiä suomen kielen oppimisen tukena.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä tutkimuksessa käsitellään musiikkikasvatukseen liittyviä varhaiskasvatussuunnitelman sisältöjä, sekä käsitteitä kuten suomi toisena kielenä, musiikkikasvatus sekä kielen kehitys. Luokkalan (2018, s.12) mukaan "*Musiikin säteet koskettavat kaikkia lapsen kehityksen osa-alueita. Musiikin merkitykset liittyvät lapsen psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseen. Musiikki voi olla väline kontaktin syntymiseen, itseilmaisuun ja vastavuoroiseen vuorovaikutukseen, motivaatioon sekä onnistumisen kokemusten luomiseen*." Luokkala (2018, s.16) toteaa, että laulaminen on luonnollisin tapa tehdä musiikkia, eikä se vaadi mitään erityistä lahjakkuutta tai apua. Laulaminen luo tunnelmaa ja voi toimia tunteiden purkamisen ja ilmaisun välineenä. Laulamalla voi ilmaista kaikkia musiikin peruselementtejä ja sen avulla voidaan laajentaa lapsen sanavarastoa, kehittää hänen muistiaan ja rikastuttaa hänen mielikuvitustaan. Laulaminen on myös hieno vuorovaikutuksen väline.

Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että musiikkikasvatuksen avulla voidaan tukea lasten kielellistä kehitystä (Torppa ym. (2020); Ekebom (2022); Lindeberg-Piiroinen ym. (2017)). Paavola (2007) kirjoittaa, että opettajan ja lapsen välinen vuorovaikutus on erittäin tärkeää kielen oppimisen ja muiden oppimiseen liittyvien näkökohtien kannalta, ja että ryhmäympäristö ja lasten kulttuuritaustan huomioon ottaminen edistävät oppimista. Paavolan mukaan toisen kielen oppimisessa ohjattu oppiminen ja kielen oppiminen niin sanotuissa luonnollisissa viestintätilanteissa kietoutuvat toisiinsa, ja on vaikea sanoa, mitä opitaan kieliluokassa ja mitä ympäristössä.

Luokkala (2018) pohtii, että musiikin soveltamiseen varhaiskasvatuksessa tarvitaan sekä musikaalisuutta että taitoja. Luokkala kannustaa musiikin luovaan käyttöön, sillä musiikki kuuluu kaikille ja kaikkialla. Luokkala käsittelee kirjassaan

musiikin merkitystä koko lapsen kehitykselle ja tuo esiin monia tapoja, joilla musiikkikasvatusta voidaan harjoittaa.

2.1 Musiikkikasvatus

Musiikkikasvatuksen peruselementit ovat kuuntelutaitojen, laulamisen, musiikkiliikunnan ja rytmikasvatuksen kehittäminen (Luokkala 2017). Lindeberg-Piiroinen ym. (2017) puolestaan toteavat, että musiikkikasvatus edistää lasten kulttuurista osaamista, kulttuuriperinnön tuntemusta ja kulttuurien välistä ymmärrystä. Lindeberg-Piiroinen ym. kirjoittavat, että musiikkikasvatus on aina opettajan ja lapsen välistä vuorovaikutusta, johon kumpikin osallistuu omalla tavallaan. Musiikkikasvatuksen vaikutukset liittyvätkin aina yksilön omiin kokemuksiin. Jos tavoitteenamme on auttaa lapsia kehittymään ilmaisukykyisiksi, kuuloaistillisiksi ja sosiaalisiksi aikuisiksi, meidän on tarjottava heille tähän oikea malli. Pitkäkestoinen musiikkikasvatus on yhteydessä lapsen empatiakyvyn kehittymiseen.

Mundo logopedicon Cómo influye la música en el desarrollo del lenguaje de los niños, (suomennos: “Miten musiikki vaikuttaa lasten kielen kehitykseen”) artikkelin mukaan musiikilla on monia etuja lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle jo varhaisesta iästä lähtien, sillä se edistää mielikuvitusta ja luovuutta ja on avainasemassa tarkkaavaisuuden ja kuuntelutaitojen kehittymisessä. Artikkelissa tuodaan esiin myös musiikkisoittimien tärkeys osana musiikkikasvatusta, sillä soittimet herättävät lasten kiinnostuksen ja motivoivat heitä omaksumaan taitoja, jotka liittyvät lasten oman äidinkielen sekä uuden kielen oppimiseen. Musiikki auttaa edistämään kielellistä ilmaisua ja ymmärtämistä siten, että lapsi tunnistaa äänteitä, tavuja, sanoja ja lauseita. Musiikilla on tärkeä rooli muistin, tarkkaavaisuuden, prosessointinopeuden, aktiivisen kuuntelun ja kielen kehityksessä. Lapset, joilla on jokin puheen tai muu kielen kehityksen häiriö, kuten lapsuusiän dystonia tai dysfonia, voivat hyötyä suuresti musiikin käytöstä.

Ekebomin (2022) pro gradu -tutkimuksessa on varhaiskasvattajien käsityksiä siitä, miten osallisuutta voidaan lisätä musiikkitunneilla luovilla menetelmillä käyttäen soittimia tai lyömäsoittimia niin, että sanojen sijasta rytmi mahdollistaa osallisuuden. Ekebom (2022) lisää, että lasten kotikieliä käytetään esimerkiksi juhlissa, joissa lauletaan kaikilla lasten kielillä, joten niitä harjoitellaan myös arkipäivän tilanteissa.

2.2 Kielen kehitys

Lapsen kielenkehitys alkaa kohdussa, kun sikiö alkaa kuuntelemaan ensimmäisiä ääniä. Kehitys jatkuu nopeasti vastasyntyneestä esikouluikäiseen, joka ihmettelee maailman ihmeitä ja keskustelee sujuvasti. Kuuden ensimmäisen elinvuoden aikana lapsi oppii tyypillisesti äidinkielensä sanaston ja perusrakenteen, motoriset puhevalmiudet ja keskeiset vuorovaikutustaidot. Varhainen kehitys asettaa perustan myöhempää kehitystä varten, mikä korostaa läheisten ja lasten parissa työskentelevien ammattilaisten tietämystä lapsen kielen kehityksen tyypillisistä piirteistä ja siitä, kuinka lasta voi tukea eri kehitysvaiheissa. Lapsen ympäristöllä on merkittävä vaikutus kielen kehitykseen, ja jokapäiväiset vuorovaikutustilanteet kielellisesti rikkaassa ympäristössä tarjoavat loistavia mahdollisuuksia tukea tätä kehitystä. (Niemitalo-Haapola ym. 2020)

2.3 *Monikulttuurisuus, monikielisyys ja suomi toisena kielenä*

Eerolla-Pennasen (2022) mukaan kulttuurien moninaisuudesta on tullut osa päiväkotien arkea, jossa on lapsia eri kulttuuritaustoista. Nykyään kulttuurinen monimuotoisuus on moninaista. Kulttuuriset rajat ovat kuitenkin tyypillisiä kaikille yhteiskunnille. Kulttuuriset rajat ja erojen olemassaolo eivät sinänsä aiheuta ristiriitoja ja oppimisvaikeuksia. Kulttuurieroista ja -rajoista tulee ongelmia silloin, kun ne johtavat rajoituksiin, syrjäytymiseen ja etuoikeuksiin. Kulttuurisesti vastuullinen kasvatus ja opetus ovat keskeisiä keinoja syrjinnän ja

sosiaalisten rajoitteiden ehkäisemisessä. Globaalissa ja dynaamisesti muuttuvassa yhteiskunnassa kulttuurisen monimuotoisuuden edistäminen on tärkeää, ja se on erityisen merkittävää myös niissä varhaiskasvatusympäristöissä, joissa lapsista suurin osa kuuluu valtaväestöön.

Monikielisyys on Smolanderin (2020) mukaan maailmassa yleisempää kuin yksikielisyys. Monikielisyys voidaan määritellä monen eri viitekehyksen mukaan. Määritelmä voi perustua saavutettuun taitotasoon, kielenkäyttöön tai siihen, milloin kielelle altistuminen on alkanut. Lapsi pystyy omaksumaan useamman kuin yhden kielen, ja yleisesti ottaen monikielisen lapsen kielellinen kehitys on samanlaista kuin yksikielisten lasten.

Monikielisyyden ja monikulttuurisuuden lisääntyminen haastaa perheet ja varhaiskasvatuksen pohtimaan, miten parhaiten tuetaan lasten muiden kielten ja kulttuurien ylläpitämistä ja kehittämistä. Lapset alkavat jo varhain, noin kahden vuoden iässä, käyttää kieltä asiayhteyteen sopivalla tavalla niin, että he usein ymmärtävät, mitä kieltä kenenkin kanssa käytetään. Smolanderin (2017) mukaan koodinvaihto, eli eri kielten sanojen yhdistäminen samaan lauseeseen, on kuitenkin tyypillistä sekä monikielisille lapsille että aikuisille, ja sitä pidetään nykyään pikemminkin merkkinä kielellisestä kyvykkyydestä kuin ongelmana kielen hallinnassa. Syitä siihen, miksi lapset vaihtavat koodia, ovat esimerkiksi sanavaraston puutteet, halu kommunikoida sujuvammin, monimutkaisempien lauseiden etsiminen, tietty aihe, keskustelukumppani ja kielellinen asema. Kielten väliset rakenteelliset erot vaikuttavat kielen oppimiseen eriasteisesti. Jos kielet ovat liian kaukana toisistaan erityisesti äänteellisesti ja kieliopillisesti, kielen kehitys voi olla hitaampaa.

2.4 Musiikin vaikutus kielenkehitykseen

Torppa ym. (2020) toteavat, että lapsille musiikki tarjoaa rikkaan maailman täynnä tunteita, tarinoita ja ääniä. Musiikki yhdistää lapset hoitajiinsa ja toisiin lapsiin, ja se välittää tunteita jo ennen kuin lapset pystyvät vuorovaikutukseen sanojen avulla. Lapset ilmaisevat luovuuttaan soittimien, musiikkiliikunnan,

tanssin, laulun ja musiikillisen ilmaisun avulla, jotka ovat olennainen osa heidän jokapäiväistä elämäänsä. Musiikkitoiminnan on osoitettu kehittävän puhuttuun kieleen vaikuttavia taustatekijöitä, kuten kuulohavaintoa, tarkkaavaisuutta, kuuntelua ja suoria kielellisiä taitoja. Lasten ottaminen mukaan musiikkitoimintaan, ja perheille ja heidän kanssaan työskenteleville aikuisille tarjottava mahdollisuus leikkiä, laulaa ja tanssia yhdessä voi edistää lasten kielen kehitystä monin tavoin. Sosiaalisen musiikkitoiminnan, johon liittyy tanssimista, leikkimistä ja yhdessä laulamista, on todettu lisäävän lasten prososiaalisuutta enemmän kuin sosiaalisen ja leikkimielisen toiminnan ilman musiikkia. (Torppa ym. 2020)

Torppa ym. (2020) kertoivat vielä, että musiikillinen toiminta on yhteydessä hyvin kehittyneisiin kuuntelu- ja kielitaitoihin. Ja koska vieraiden kielten oppimisessa on suurelta osin kyse puheen akustisten (foneettisten) yksityiskohtien oikeasta hahmottamisesta, on ymmärrettävää, että musiikillinen toiminta on yhteydessä myös vieraiden kielten oppimiseen. Vaikka myös soittimen soittaminen tai tanssiminen voi olla hyödyllistä, erityisesti laulamisen vaikutusta vieraiden kielten oppimiseen on viime aikoina tutkittu yhä enemmän. Seurantatutkimuksissa on havaittu, että lapset oppivat toisen tai vieraan kielen osa-alueita, kuten ääntämistä, sanastoa, kielioppia ja kuullun ymmärtämistä tehokkaammin laulamalla kuin runouden, draaman tai kuvataiteen avulla.

Sainion ym. (2020) mukaan useat tutkimukset ovat osoittaneet, että musiikin kuuntelu, laulaminen ja soittaminen ovat yhteydessä lasten kognitiivisiin kykyihin. Varhaiskasvatuksessa lauletut musiikkileikit, joissa yhdistyvät laulaminen, soittaminen, loruttelu, taputtaminen ja tahtiin liikkuminen, kehittävät monenlaisia taitoja ja aktivoivat aivoja kokonaisvaltaisesti.

Sainion ym. (2020) mukaan musiikin aivovoima perustuu siihen, että aivot käsittelevät musiikkia monilla eri alueilla ja musiikin vaikutukset vahvistavat aivojen hermoverkkoja. Näin musiikki aktivoi aivoja myös moniin muihin monimutkaisiin kognitiivisiin ja sosiaalisiin toimintoihin. Se kehittää esimerkiksi kielellisiä taitoja, suorittavia toimintoja ja ihmissuhdetaitoja. Sainio ym. (2020) kertovat myös, että musiikin käsittelyn kautta vahvistuvat aivoyhteydet tukevat lasten kielellistä kehitystä monin tavoin: musiikin harjoittelun on osoitettu olevan

yhteydessä äänteiden ja sanojen erottelukykyyn, sanaston kehittymiseen, kielelliseen muistiin ja lukutaidon paranemiseen. Laulaminen lapsille ja lasten kanssa varhaiskasvatuksessa edistää optimaalisesti myös puhumista, kirjoittamista ja lukemista. Lisäksi musiikin mielialaa ja vireystilaa stimuloiva vaikutus edistää oppimista.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymys on, miten musiikkikasvatuksen avulla tuetaan vieraskielisen lapsen suomen kielen oppimista päiväkodissa? Tämän tutkimuskysymyksen tavoitteena on selvittää millä keinoin varhaiskasvatuksen opettajat tukevat vieraskielisten lasten suomen kielen oppimista käyttäen musiikkikasvatusta. Tässä tutkimuksessa käytetään kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää, joka kuvataan luvussa 3.3.

3.2 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineiston kerääminen tapahtui sähköisellä Microsoft Forms lomakehaastattelulla. Ennen lomakehaastattelun lähettämistä pyydettiin tutkimuslupa kahdelta kaupungilta. Lomakehaastattelu lähetettiin näiden kaupunkien varhaiskasvatuksen työntekijöistä varhaiskasvatuksen opettajille sekä sosionomeille. Vastauksia tuli 20, joista 16 oli varhaiskasvatuksen opettajilta, kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajilta, yksi kielen ja kulttuurin varhaiskasvatuksen opettajalta ja yksi varhaiskasvatuksen sosionomilta.

Lomakehaastattelu koostui kahdesta avoimesta kysymyksestä sekä yhdestä monivalintakysymyksestä. Ensimmäinen kysymys oli seuraava: “Miten tuet vieraskielisen lapsen suomen kielen kehitystä musiikkikasvatuksen keinoin? Anna esimerkkejä tilanteista.” Toinen kysymys oli muotoiltu seuraavasti: “Millä tavoin näet musiikkikasvatuksen auttaneen vieraskielisiä lapsia suomen kielen kehityksessä? Kerro vähintään kolme esimerkkiä, jos mahdollista.” Monivalintakysymyksellä pyrittiin selvittämään kuinka usein opettajat käytävät

musiikkikasvatuksen liittyviä toimintoja, kuten musiikkimaalausta, lauluja, musiikkiliikunta, loruja ja riimejä, kehorytmejä, soittimia, perinteisiä laululeikkejä työarjessaan. Lisäksi lomakkeella kysyttiin vastaajien työkokemus vuosina sekä ammattinimike.

Hirsjärvi & Hurme (2018) toteavat, että lomakehaastattelu tapahtuu lomakkeen avulla ja siinä kysymyksen muoto on määrätty. Tuomi & Sarajärvi (2018) sanovat, että vaikka kyselylomakehaastatteluilla on vähän tekemistä laadullisen tutkimuksen kanssa, niitä voidaan käyttää myös laadullisessa tutkimuksessa. Haastateltavat tai vastaajat voidaan luokitella laadullisiin luokkiin vastaustensa perusteella. Kyselylomakehaastattelussa ei voi kysyä mitä tahansa, mitä olisi hyvä tai hyödyllistä tietää, vaan siinä kysytään kysymyksiä, jotka liittyvät tutkimuksen tavoitteeseen ja ongelmanasetteluun. Jokainen kysymys on perusteltava tutkimuksen viitekehyksellä, eli sillä, mitä tutkittavasta ilmiöstä jo tiedetään. Tämän tutkimuksen kyselylomakkeella on esitetty kysymyksiä, jotka antavat hyödyllistä tietoa tutkimuksen tulosta varten

3.3 Aineiston analyysi

Tässä tutkimuksessa käytetään kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää. Tuomen & Sarajärven (2018) mukaan laadullisessa tutkimuksessa teoria on etu, koska sitä pidetään itsestäänselvyytenä. Termi "teoria" viittaa tutkimuksen viitekehykseen, tutkimuksen teoreettiseen osaan. Viitekehyksessä kuvataan tutkimuksen pääkäsitteet ja niiden väliset suhteet, mutta se ei ole kuvaus siinä mielessä, että luetellaan eri asioita tietyssä järjestyksessä ilman tarkennuksia. Tästä näkökulmasta katsottuna laadullinen tutkimus on sitä, mitä voitaisiin kutsua "ymmärtäväksi tutkimukseksi". Tuomi & Sarajärvi (2018) jatkavat kertomalla, että yleisesti ottaen hermeneutiikalla tarkoitetaan ymmärtämisen ja tulkinnan teoriaa, jossa pyritään löytämään mahdollisia tulkintasääntöjä, joiden avulla voidaan puhua vääristä ja oikeammista tulkinnoista. Tässä käsitteellistämisessä hermeneuttinen ymmärtäminen on aina tulkintaa, eikä ymmärtäminen ala tyhjästä, vaan perustuu aina kohteen

esiymmärrykseen. Ymmärtäminen etenee kehämäisessä liikkeessä, niin sanotussa hermeneuttisessa kehyksessä.

Toisaalta Tuomi ja Sarajärvi (2018) toteavat, että laadullinen tutkimus on luonteeltaan empiiristä ja että siinä on kyse empiirisestä analyysistä, jonka avulla voidaan tarkastella havaintoaineistoa ja muotoilla väitteitä. Tutkimuksen esittämisen osalta huomaa, että joissakin laadullisen tutkimuksen raporteissa on analyysin tueksi lainauksia alkuperäisistä haastatteluista. Tämän ilmaisumuodon tarkoituksena voi olla tarjota jonkinlainen implisiittinen yhteys teoreettisen analyysin väitteisiin. Voidaan olettaa, että alkuperäisilmaisujen esittäminen lisää tutkimuksen luotettavuutta analogiana teoreettisen analyysin argumentaatioon.

Tutkimuskyselyhaastattelun tiedot analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Elon ym. (2022) mukaan sisällönanalyysi on useimmin käytetty analyysimenetelmä laadullisessa tutkimuksessa. Sisällönanalyysi voi olla induktiivinen, aineistoon perustuva, tai deduktiivinen, teoriaan perustuva. Elo ym. mukaan sisällönanalyysin päävaiheet ovat valmistelu ja raportointi. Valmisteluvaiheeseen kuuluu analyysiyksikön valinta, aineistoon perehtyminen ja mahdollinen litterointi. Analysointivaiheeseen kuuluu aineiston ryhmittely tai pelkistysten poimiminen analyysimatriisista teoreettista lähestymistapaa käyttäen. Raportointivaiheessa tuloksia kuvataan tekstin lisäksi myös visuaalisesti, ja pohdintavaiheessa saatuja tuloksia verrataan aiempiin tuloksiin. Tätä kolmivaiheista analyysiprosessia havainnollistetaan useilla esimerkeillä aiemmista tutkimuksista ja otteilla niistä. Tuomi ja Sarajärvi (2018) täydentävät kertomalla sisällönanalyysin mahdollistavan aineiston järjestelmällisen ja objektiivisen analysoinnin. Sisällönanalyysin tavoitteena on kuvata tutkittavaa ilmiötä tiiviisti ja yleistajuisesti.

Aineiston analyysi aloitettiin perehtymällä aineistoon ja etsimällä haastatteluaineistosta tutkimuskysymyksen kannalta olennaisia kohtia eli toistuvia ja keskeisiä piirteitä. Aineistossa haastateltavat kuvasivat erilaisia menetelmiä, joilla he tukevat suomen kielen kehitystä musiikkikasvatuksen avulla. Haastatteluja verrattiin keskenään kunkin kysymyksen osalta, jotta nähtiin, esiintyikö jokin tietty menetelmä useassa haastattelussa vai oliko se mainittu vain harvoin. Tämän jälkeen aineisto teemoiteltiin sen mukaan, mitkä

menetelmät nousivat keskeisimmiksi. Teemat olivat 1. laulu, 2. rytmi, riimit ja lorut, 3. musiikin kuuntelu sekä 4. musiikkiliikunta sekä 5. kuvien, esineiden ja tukiviittomien käyttö osana musiikkikasvatusta. Kuvio 1 kuvaa teemoja sekä niiden alle muodostettuja alateemoja.

Vastaajat koodattiin sen mukaan, missä järjestyksessä he vastasivat haastattelukyselyyn, eli vastaaja 1 on V1, vastaaja 2 on V2 ja niin edelleen. Kasvattajat kertoivat omakohtaisia kokemuksiaan siitä, miten he ovat työssään tukeneet vieraskielisen lapsen suomen kielen kehittymistä musiikkikasvatuksen keinoin. Vastaukset jaoteltiin teemojen alle.

4 TULOKSET

4.1 Laulaminen

Laulaminen on luonnollisin musiikillinen toimintamuoto, joka ei vaadi lahjakkuutta tai erityisiä apuvälineitä. Laulaen lapsi voi ilmaista kaikkia musiikin peruselementtejä ja laajentaa sanavarastoa, kehittämään muistia ja rikastuttamaan mielikuvitusta. Laulaminen on myös loistava vuorovaikutuksen väline (Luokkala 2018, s. 16).

Torppa ym. (2020) toteavat, että laulujen sisältäessä sanoja, voidaan ajatella, että puhuttua kieltä voidaan oppia laulamalla. Torppa ym. jatkavat, että uusia sanoja on osoitettu olevan helpompi oppia laulamalla kuin puhumalla, varsinkin jos melodia on tuttu. Puheessa on monia musiikin kaltaisia piirteitä. Sekä puheessa että musiikissa akustisten ominaisuuksien eli äänen korkeuden ja keston muutokset muodostavat melodian ja rytmin, joita kutsutaan prosodiaksi. Prosodiaa käytetään ilmaisemaan sanojen ja lauseiden rajoja sekä keskustelun rakennetta, kuten esimerkiksi sitä, milloin on aika vaihtaa puheenvuoro toiselle henkilölle. Prosodia on myös puhujan tapa ilmaista tunteita. Esimerkiksi iloinen puhe on korkeataajuista, nopeaa ja vaihtelevaa, kun taas surullinen puhe on hidasta, matalaa ja kuulumatonta. Vastaavasti tunteita ilmaistaan musiikilla. Yhdessä laulaminen on lapsille hyvä tapa tuntea olevansa osa ryhmää. Yhteiset musiikkihetket edistävät empatiaa ja halua auttaa muita ryhmän jäseniä. Torpan ym. (2020) kertovat tutkimusten osoittavan, että lapset, jotka lauloivat ja leikkivät yhdessä, suhtautuivat myönteisemmin muihin ja olivat halukkaampia tekemään yhteistyötä. Se, että lapset oppivat laulamalla sanoja nopeammin kuin puhumalla tulee hyvin esille V18 ja V17 kirjoituksista:

> “*Lapset keskimäärin oppivat lauluja ja laulun sanoja nopeammin kuin puhetta. Eikä haittaa vaikka aina ymmärrä laulamaansa, pääasia että tuovat*

jotain. Laulamiseen ja lauluhetkiin liittyvät onnistumisen tunteen edistävät myös kielen oppimista. Samoin mahdollinen yhdessä laulaminen hyvä tunnelma edistää oppimista" (V18)

"*Laulamalla lapset muistavat helpommin uusia sanoja ja heidän sanavarastonsa kasvaa. Lapset oppivat myös fraaseja lauluista, mikä auttaa heitä siirtymään kohti lausetasoista puhetta. Tuttu laulu auttaa myös lapsia siirtymätilanteissä: pukeutuminen on kivempaa, kun laulamme tuttua pukeutumislaulua ja lapsi tietää laulun kautta, mitä seuravaksi tapahtuu." (V17)*

Laulamisen avulla lapset rohkaistuvat osallistumaan toimintaan. Tämä voidaan nähdä V9:n vastauksesta, jossa hän kertoo, että *"Ujompikin lapsi uskalta laulaessa sanoa suomenkielisiä sanoja, vaikka kirjaimet, tavut tai ääntäminen eivät olisiskaan ihan oikein." Myös* V5 tuo esiin lapsen rohkaistumisen käyttämään suomen kieltä laulaessa:

"Kun sanoihin liitetään melodia se jää paremmin mieleen. Esim. Muuten puhumaton vieraskielinen lapsi alkoi laulaa puetaan laulua pukemistilanteissa hän sai aina kertoa mitä puetaan. Samoin viikonpäivät kun luetteli laulaen viikonpäiväsoppa tuli mieleen mikä viikonpäivä on seuraavaksi. Jotenkin tuntuu myös, että lapsen on helpompi tulla lauluihin mukaan kun kaikki laulavat yhtäaikaa, joten huomio ei ole ainoastaan hänestä, kun hän opettelee suomea."

4.1.1 Laulujen toistaminen

Kunnaksen & Goncalveksen (2022) mukaan kyky toistaa ja muistaa toisten käyttämiä sanoja on lapsille luonnollinen tapa oppia äidinkieltään. Lapset oppivat toisen kielen aivan samalla tavalla. Toistamalla lapset oppivat uusia asioita ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Kun sanoja lauletaan tai lausutaan rytmisesti, sanojen toistaminen on luonnollisempaa ja mielekkäämpää kuin sanojen toistaminen puheessa. Toisto tehostaa myös lauletun kielen ymmärrettävyyttä, kun sana tulee esiin aiemmassa lauseessa. Moni vastaaja toi esiin laulujen toiston tärkeyden, kuten V5 vastauksessaan:

> "*Tuetaan toistuvasti laulamalla, kuuntelemalla samoja lauluja. Laulujen tulee olla tarpeeksi yksinkertaisia ja toistaa samoja asioita kuten esim. kielinuppujen lauluissa. Lisäksi lauluihin mukaan kuvatuki, viittomat tai esim. Videolta katsotaan laulun sanomaa."*
>
> Myös V5 kirjoitti lyhyesti ja ytimekkäästi vastauksen, josta käy hyvin ilmi rytmin merkitys: "*Suomenpuhekielen rytmi. Tuetaan toistuvasti laulamalla, kuuntelemalla samoja lauluja"*

Kunnas & Goncalves (2022) mukaan Kielinupun lauluja toistetaan paljon, mikä helpottaa kielen oppimista. Tavoite on kehittää lasten kielellisiä ja ei-kielellisiä vuorovaikutustaitoja, kielen ymmärtämisen ja puheen tuottamisen taitoja, kielellistä muistia, sanavarastoa sekä yleistä kielitietoisuutta. Kunnas & Goncalves (2022) kertovat myös, että Kielinuppu-menetelmässä opetusvideon lauluihin on yhdistetty tukiviittomat ja leikit, joiden tavoitteena on auttaa kielenoppijoita liittämään sanat niitä vastaaviin kuviin sekä viittomiin mahdollisimman nopeasti ja helposti. V17 on käyttänyt paljon Kielinupun lauluja, " *Suosimme paljon kielinupun lauluja sekä muita lauluja, joissa on paljon toistoa ja yksinkertaiset sanat."* V12:n käytössä on myös Kielinupun lauluja. *"Laulamme myös siirtymätilanteissa ja ulkona"*. V13 tuo esiin kuvien tärkeyden: *"Kuvat tukena (laulujen kuvittamien) -kielinupun ja Siina & taikaradion –laulut YouTubesta".* Kielinuppua kertoo käyttävän monipuolisesti myös V20: *"Kielinuppulaulut aamupiirissä, millainen sää on tänään, viikonpäivälaulu, kuukaisilaulu, jne."*

Torppa ym. (2020) selittävät, että ajankohtaisten ja toistuvien laulujen laulaminen pienen lapsen kanssa voi edistää kielen kehitystä, sillä tuttujen laulujen laulaminen voi auttaa käsitteiden oppimisessa. Tämän asian voi huomata V19 vastauksessa:

> "*yksi vieraskielinen tyttö oli ollut viikon päiväkodissa, kun lauloi hämä-hämä-häkki- laulun kaikki säkeistöt. Vanhempansa ihastelivat kovasti! Päivittäin toistuvat aamupiirilaulut auttavat lapsia osallistumaan toimintaan. Esim. Värien opettelussa kuvat ja värilaulut hyvä menetelmä."*

Musiikin tekeminen joka päivä on tärkeä osa varhaiskasvatusta. V9 kertoo hyödyntävänsä *"Toistoa usein, jotta laulujen sanat jäävät mieleen.",* kun taas V11 käyttää hyväksi kaikulaulantaa: *"Toistan lauluja kaikuna: laulan aluksi ja pyydän*

toistamaan sen mitä he kuulevat". Lindeberg-Piiroinen ym. (2017) korostavat, että saman laulun laulaminen samaan aikaan ja samassa sävellajissa vaatii laulu- ja kuuntelutaitojen lisäksi myös sosiaalisia taitoja. Ruokonen (2017) sanoo, että paras tapa aloittaa lasten rytmikasvatus on toistaa lauluja, kehonrytmileikkejä ja loruja päivittäisten perustoimintojen yhteydessä. Rutiinit tuovat lapsille turvallisuutta, ja tuttujen laulujen ja lorujen toistaminen tuo oppimisen iloa. V17 kertoo: "*Laulamme ryhmässä paljon lauluja musiikkihetken lisäksi myös esim. ruokailussa ja pukeutumisessa*". V18 puolestaan sanoo laulavansa "*Aiheeseen liittyviä lauluja, sekä päivittäisissä tilanteissa laulan, vaikkapa itse keksityillä sanoilla, tilanteeseen liittyviä sanoja js tapahtumia. Rytmittelyä käsillä ja sanoilla myös"*.

4.1.2 Laulu ja sanojen ääntäminen

Kunnas & Goncalves (2022) kertovat, että laulujen laulaminen, kuuntelu ja laulujen ja sanojen rytmikäs ääntäminen voivat edistää suomenoppijoiden ääntämistaitoja. Tämän tuo esiin V14, jonka mukaan "*Laulujen kautta mietin myös suomen kielen vaikeiden ääntäminen harjaantumista, kuten Ä ja Y."* Lisäksi V16 kertoo, että " *Ääntäminen harjoittelun laulaminen sopii. Jotkut lapset oppivat helpoiten uusia sanoja laulamalla*". Myös V20 toteaa, että lapset "*ovat oppineet lauseita ja sanoja, he oppivat suomenkielen lausumista ja rytmiä, suomenkielen äänteitä esim. ä ja ö".*

Kunnas & Goncalves (2022) sanovat, että lauletun kielen ymmärrettävyys paranee, jos prosodiset aksentit vastaavat musiikillisia aksentteja. Prosodian tehtävänä on pilkkoa puhe yksiköiksi, joita puhujan on helppo tuottaa ja kuulijan helppo ymmärtää. Vieraan kielen oppijoiden kohdalla on hyödyllistä, että opettaja kiinnittää huomion puheen jaksottamisen opettamiseen. V2 kertoi tukevansa vieraskielisen lapsen suomen kielen kehitystä juuri rytmin ja soitinten avulla:

> "*esimerkiksi rytmittämällä musiikkia ja sanoja eri soittimilla. Myös lasten nimien taputtaminen on nähdäkseni tavallaan musiikkikasvatusta, jonka kautta sanoja ja kieltä samalla ryhmitetään – samoin rytmikkäät riimi- ja taputuslaulut, kuten Rati riti ralla."*

4.2 Lorut, riimit ja rytmi

Rytmi on lorun tärkein ainesosa, mutta jopa pelkkä vaatteiden vaihtaminen voi lorussa sisältää myös sävelkorkeuden ja äänenvoimakkuuden, tempon ja sävyn vaihtelua (Linderberg – Piiroinen ym. 2017). Myös Luokkalan (2018) mukaan loruilla ja äänellä leikkiminen auttaa lasta oppimaan käyttämään ääntään ja luo näin pohjan laulamiselle. Loruttelu onkin oiva apu kielen oppimisessa. Krokforsin (2017) mukaan loruilu voi auttaa rohkaisemaan oman äänen käyttöä jopa laulamista enemmän. Kaikki lapset eivät halua tai uskalla laulaa. Lempeänä siirtymänä laulamiseen ja kaukolaulumenetelmän oppimiseen voidaan käyttää lorua, jossa ei ole varsinaista melodiaa, mutta joka vaihtelee sävelkorkeuden, tempon ja tunnelman mukaan. Lorun avulla voidaan oppia kuuntelemaan, keskittymään ja odottamaan omaa vuoroa. Loru voi sisältää suoran dramaattisen kaaren, jota leikkisä ääni ja liike tehostavat. (Krokfors 2017.)

Vastaajat kertoivat käyttävänsä paljon loruja suomen kielen opetuksessa ja arvostavansa niitä opetusmenetelmänä. Esimerkiksi V8 kertoo tukevansa lasten suomen kielen kehitystä ”*loruttelemalla, kuvatuen sekä tukiviittomien avulla”*. V11 puolestaan käyttää opetuksessaan tavutusta ja rytmitystä: ”*Opetellaan rytmejä sanojen avulla ja samalla niitä opitaan pilkkomaan”.* Hän tuo myös kielitietoisuuden esiin seuraavasti: “*Riimi ja tavutukset tulevat musiikin ja lyriikan kautta tutummiksi”.* Luokkalan (2018) mukaan loru- ja riimittelytoiminnot auttavat kehittämään sanojen muistamista ja tuottamista, kuuntelemista ja mielikuvitusta.

V15 kertoo, että ”*Laulut ja lorut kuuluvat jokapäiväiseen toimintaan, ei pelkästään lauluhetkeen. Myös* V17 sanoo heidän harjoittelevan sanoja taputtamalla niiden tavuja. Kun taas V18 rytmittelee käsillä ja myös sanoilla. Myös V7 kertoo että “*Laulun keinoin oppii sanoja helpommin – Laulujen rytmi auttaa hahmottamaan lause rakennetta - laulun sanat on helppo muistaa ja rallatella pitkin päivää.”.* V4 kertoo loruttelusta seuraavalla tavalla:

> “*Laulaminen ja loruttelu ovat kuuluneet myös musiikkihetkien ulkopuolella esimerkiksi leikeissä, vanhemmat ovat kertoneet lasten opettavan lauluja myös heille kotona ja lisäksi näen miten laulut tulevat tutuiksi, kun lapset pystyvät laulamaan mukana musiikkihetkillä.”*

4.3 Musiikin kuuntelu

Sainion ym. (2020) mukaan musiikin kuuntelu sekä laulaminen ja soittaminen ovat yhteydessä lasten kognitiivisiin kykyihin. Varhaiskasvatuksessa musiikkiluokissa laululeikit, joissa yhdistettiin laulamista, soittamista, taputtamista ja rytmin mukaan liikkumista, kehittivät monenlaisia taitoja ja aktivoivat aivoja kokonaisvaltaisesti. Esimerkiksi vastaaja V11 näkee musiikin kuuntelemisen uuden kielen oppimisessa hyvin hyödylliseksi: "*suomen kieli tulee tutuksi kuuntelemalla. Simppelit ja yksinkertaiset lasten laulut. Helppo teksti jonka oppii helposti".*

Lindeberg-Piiroisen & Alho (2017) mukaan musiikin kuuntelun herättämiä tunteita ja ajatuksia voidaan ilmaista sanattomin keinoin, kuten musiikkimaalauksen, askartelun tai muovailun avulla. Lapset voivat maalata musiikin värit, muotoilla sen herättämiä mielikuvia ja tanssia musiikin ryhmin mukaan. Sen jälkeen lapset voivat kertoa siitä, mitä he ovat kuulleet ja sen pohjalta luoneet.

4.3.1 Kulttuuri

Jotta lapsi oppii kuuntelemaan ja erottamaan toisistaan erityyppistä musiikkia, on hänen tärkeää kuunnella muiden maiden musiikkia ja käsitellä monipuolisesti kulttuurikokonaisuuksia (Linderberg-Piiroinen ym. 2017). Eri maiden musiikkia kuuntelemalla maahanmuuttajataustaiset lapset tutustuvat Suomen kulttuuriin, mutta myös kantasuomalaiset lapset tutustuvat muiden maiden musiikkiin sekä kulttuuriin. Varhaiskasvatussuunnitelma perusteissa (2022) lausutaan, että varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä heidän vuorovaikutus- ja ilmaisukykyään. Lapsia kannustetaan tutustumaan muihin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin. Tämä tulee esille vastauksessa, jossa V5 kertoo eri kielisten laulujen käytöstä:

> ”*Voidaan kuunnella, jos mahdollista sama laulu myös lapsen omalla kielellä. Musiikin keinoin voidaan rikastuttaa kieltä oppia ymmärtämään uusia käsitteitä, oppia suomalaisuudesta, kulttuurista ja perinteistä”.*

Lapset, jotka oppivat suomea toisena kielenä varhaiskasvatuksessa, voivat tulla hyvin erilaisista kulttuureista. Musiikki on universaalia, vaikka eri kulttuureissa onkin erilaisia musiikkipainotuksia. Tämän tuo esiin vastauksessaan *V16, joka kertoo että ”Musiikkihetket auttavat lasta tuntemaan itsensä osaksi ryhmää. koska musiikin kieli on kansainvälinen”* Lasten musiikkikulttuuri ilmenee erilaisina lauluina, loruina ja musiikin rytmin mukaan liikkumisena kaikkialla maailmassa. *(*Kunnas & Goncalves 2022.) Samasta aiheesta kertoo myös V1 sanomalla:

> *“Lasten on helppo oppia yksinkertaisia lauluja ja he muistavat sanat, vaikka eivät täysin vielä niitä ymmärtäisikään. Sanasto kasvaa. _laulu, jota varhaiskasvatuksessa lauletaan, voi olla lapselle tuttu omalla kotikielellä. Näin musiikki myös yhdistää eri kulttuureita. Tutut laulut voivat luoda lapselle turvallisuuden tunteita ja näin edesauttaa kielen oppimista. - musiikki yhdistää lapsia, he pitävät hauskaa yhdessä, ja auttaa heitä ryhmäytymään. Lapsi luo vertaissuhteita, jotka puolestaan auttavat kielen kehityksessä”*

Musiikkikasvatus toimiikin eri taustoista tulleiden lasten kulttuurituntemuksen ja identiteetin rakentumisen edistäjänä. Eerola-Pennasen (2022) mukaan lasten eläessä kulttuurisesti, kielellisesti ja uskonnollisesti moninaisessa maailmassa kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen merkitys korostuu. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kulttuurista osaamista, jonka pohjana on oman ja muiden kulttuurisen ja uskonnollisen taustan ymmärtäminen ja kunnioittaminen. Näin varhaiskasvatus tukee lasten kulttuuri-identiteetin kehittymistä.

4.3.2 *Musiikkimaalaus*

Tuurin (2014) mukaan musiikkimaalaustilanteessa lapsi on aktiivisesti yhteydessä ympäröivään maailmaan ja saa siten uusia kokemuksia. Musiikkimaalauksessa kasvattaja ohjaa toimintaa esimerkiksi antamalla ohjeita eri harjoitusten yhteydessä tai ohjaamalla keskusteluja eri harjoituksista.

Yksi tutkimuksen vastaajista mainitsi käyttäneensä musiikkimaalausta opetuksessaan ja monivalintakysymyksen tulosten mukaan 60 % ilmaisi käyttävänsä musiikkimaalausta toiminnassaan harvoin. V16 oli ainoa, joka mainitsi musiikkimaalauksen. Hänen mukaansa maalaamiseen liittyi vahvasti myös syntyneen kuvan sanoittaminen: "*Musiikkimaalauksen jälkeen lasten pitää kertoa, mitä maalasivat".* Sillä tavoin lapset voivat ilmaista mielikuvitustaan ja luovuuttaan. Kuten varhaiskasvatussuunnitelma perusteet (2022) sanoo, lapsia ohjataan tarkastelemaan itse luomiaan kuvia, taideteoksia, multimediasisältöjä ja esineitä, sekä havainnoimaan ympäristöstään erilaisia rakennettuja ja luonnon kohteita. Heitä ohjataan tulkitsemaan ja välittämään ajatuksiaan visuaalisista viesteistä. Yhdessä kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoon, materiaaleihin, tekijään, esityskontekstiin ja kuvien herättämiin tunteisiin.

4.4 Musiikkiliikunta

Seppänen ym. (2017) toteavat, että tanssi-, musiikki- ja liikuntakasvatus nähdään usein musiikkikasvatuksesta erillisinä toimintoina, vaikka musiikkiliikunta on tärkeä osa musiikkikasvatusta. Kun musiikkiliikunta sisällytetään opetukseen monipuolisesti, lapselle tarjotaan sekä sääntöjä että kokeilunvapautta, jolloin hän voi toimia omien kykyjensä mukaan ja liikkua musiikin tahdissa. Lasta voidaan aktivoida myös reagoimaan päinvastoin, esimerkiksi liikkumaan, kun musiikki pysähtyy tai olemaan paikalla, kun musiikki soi. Luokkalan (2018) mukaan musiikkiliikunta on paras tapa opettaa perusrytmiä: liikutaan kuin karhut, pompitaan kuin puput, juostaan kuin kissat, juostaan nopeasti ja kävellään hitaasti. Luokkala (2018) jatkaa kertoen musiikin mukaan liikkumisen auttavan ei-suomenkielisiä lapsia, jotka voivat matkia muiden tekemisiä sekä samalla oppia monenlaisia asioita, kuten käsitteitä ja eläinten nimiä. Vastaajista myös V5 näkee musiikin ja liikkeen yhdistelmän auttavan lapsia itseilmaisuun ja vuorovaikutukseen:

> *”Voidaan lisäksi tanssia tai soittaa ja lapsi voi ilmaista itseään liikkeellä ja eleillä. Laulu-/ musiikkituokiot pienryhmissä antavat vielä paremmin aikaa olla vuorovaikutuksessa lasten kanssa."*

Saman asian tuovat esiin Linnavalli & Huotilainen (2022), joiden mukaan musiikki ja liike voivat tukea vuorovaikutusta varhaiskasvatuksessa silloinkin, kun lapsen suomen tai ruotsin kielen taito on vielä heikko. Samojen laulujen toistaminen aina viittomien ja käsimerkkien kera sekä laulussa mainittujen esineiden osoittaminen tai koskettaminen ovat voimakkaita kielen oppimisen edistämistapoja. Näin varmistetaan, että pää, olkapää, peppu, polvet ja varpaat tulevat nopeasti tutuiksi laulun ja liikkeen myötä. Vastaajista V15 kertoo käyttävänsä juurikin edellä mainittua laulun ja tekemisen yhdistämistä erilaisissa arjen tilanteissa:

> *”puetaan laulu pukemistilanteessa, jumpassa lauletaan pää, olkapää, peppu, ym. ja jonkun lasten kanssa onnistuu asiat vain laulamalla.”*

Leikit olivat myös läsnä musiikkituokioilla. Vastaaja V12 kertoo laululeikkien auttavan sanojen oppimisessa: *“Kuuntelemme musiikkia ja erilaisia lauluja. Opettelemme yhdessä erilaisia laululeikkejä ja niiden sanoja. Myös* V13 näkee leikin yhteyden sanojen oppimiseen: “*Lauluissa oppiminen tapahtuu leikin kautta- lauluja toistettaessa laulu / suomenkielen sanat jäävät pikkuhiljaa mieleen.”*

4.5 Kuvat ja konkreettiset esineet

Kun lapsi alkaa oppia uusia kieliä, pelkkä korvakuulolta oppiminen voi olla vaikeaa. Tällöin erilaiset menetelmät, kuten kuvien näyttäminen ja käyttäminen, voivat auttaa lapsia osallistumaan, vaikka he eivät vielä osaisikaan kieltä. Maahanmuuttajataustaisten lasten kielen kehitystä voidaankin edistää kuvien, esineiden, tukiviittomien ja nopeiden piirrosten avulla. (Kunnas & Goncalves 2022.) Tämän tutkimuksen osallistujista V8 kertoo opettaneensa erilaisia kielen oppimisen mene telmiä hyödyntäen *“loruttelemalla, kuvatuen sekä tukiviittomien avulla”.* Osallistujista V19 on pitkän työkokemuksensa ansiosta kehittänyt oman menetelmänsä, jota hän itse kutsuu ”laulaen suomea” -menetelmäksi:

> *“”laulaen suomea” on ollut metodini jo vuosia. Kuvat, eleet, laululeikit, rytmittely ja liikunta laulujen ohella. Monenlaiset laulut selkeällä suomella auttavat lasta omaksumaan kieltä.”*

Kuvien ja lelujen käyttö laulun yhteydessä voivat Torpan ym. (2020) mukaan motivoida ja tukea lasta ymmärtämään laulun sanoja. V3 kertoo käyttävänsä erilaisia havainnollistavia materiaaleja runsaasti sanojen oppimisen tukena:

> *“Kuvitetut laulut ja laululeikkimateriaalit kuten isot kuvakortit. Hahmot lauluhetkissä mukana, esim. Eläimet pehmoleluina. Tukiviittomat lauluissa. Laulujen mukana esim. Kehonosien läpikäymistä.”*

Kuvien käyttö on myös vanhempien kanssa käytössä V8:lla: “*Kuvien käyttö myös huoltajien kanssa kannattaa, jos ei ole yhteistä kieltä. Huoltajat saavat kuvien kautta tietää, mistä lorutellaan ja laulellaan.”*

Vastaajista myös V6 kertoo käyttävänsä laulutuokioissa kuvia havainnollistamaan laulun sanoja: *“Selkeiden kuvien käyttö uusia lauluaja opetellessa”* Myös V11 hyödyntää opetuksessaan erilaisia havainnollistavia apukeinoja: *“Mahdollinen kuvatuki taululla/seinällä: milloin soitetaan ja mitä soitetaan tai laulun kuvat*, *josta helppo nähdä mitkä ovat laulun sanat.*” Kivijärven (2017) mukaan konkreettisuus, toisto ja eri aistikanavien käyttö toiminnassa auttavat lapsia oppimaan. Esimerkki kun lapset ovat pukemistilanteessa, voi sen yhteydessä kiinnittää huomioita vaatteiden nimeämiseen sekä pukemisen ohjeiden ymmärtämiseen laulun tai vaikkapa lorun kera. Kieltä voidaan opettaa eri tavoin ottaen huomioon erilaiset kielelliset kyvyt, esimerkiksi opettamalla vaatteista, väreistä tai kehonosista, jotta lapsi ymmärtää tiettyyn käsitejoukkoon liittyvän sanaston. Kivijärven oppien mukaan ovat toimineet myös osallistujat V1 ja V5, jotka kertovat käyttäneensä lauluja eri päivätilanteissa:

> *“Laulujen avulla on helppo opetella kehon osia, värejä, eläimiä jne. Erityisesti kun kuvat yhdistyvät lauluihin, lapset oppivat yhdistämään sanat oikeisiin asioihin ja näin kielen opettelu helpottuu.” (V1)*

> *“Voidaan esim. Laulaa puuhissa esim. Puetaan laulua pukiessa tai nallen laatikkoleikkiä paikkakäsitteitä harjoitellessa.”* (V5)

Kunnaksen & Goncalveksen (2022) mukaan kielten oppimisen kannalta olisi tärkeää, että lauluista opittaisiin paljon arkipäivän sanastoa ja ilmaisuja, mikä parantaisi vuorovaikutusmahdollisuuksia arkipäivän tilanteissa.

4.6 Yhteenveto

Tutkimuksessa kerättiin tietoa siitä, miten kasvattajat ovat onnistuneet saamaan vieraskieliset lapset oppimaan suomen kieltä musiikkikasvatuksen avulla. Tutkimuksessa nousi esiin monia eri musiikkikasvatuksen menetelmiä, joista eniten mainittiin laulaminen, loruttelu, musiikin kuuntelu, musiikkiliikunta sekä kuvien ja esineiden käyttö musiikkihetkissä. Tulokset olivat yhteneväisiä aiheeseen liittyvä kirjallisuuden kanssa. Tutkimuksen osallistuneet varhaiskasvattajat vahvistivat, että musiikkikasvatuksen menetelmistä on ollut paljon apua vieraskielisten lasten suomen kielen oppimisessa.

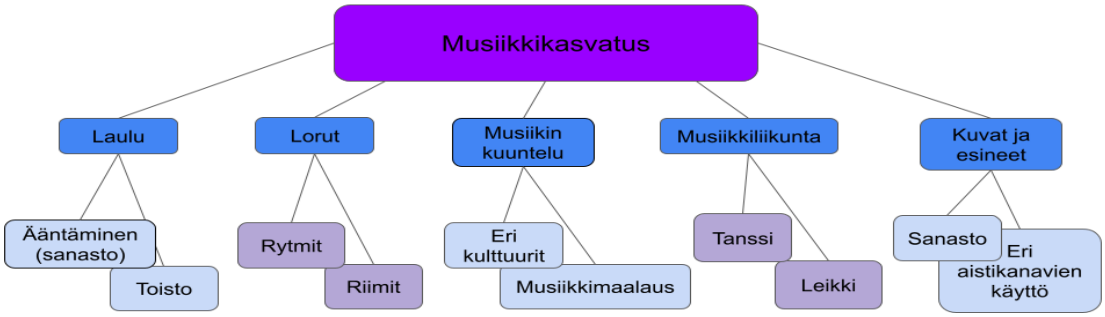

Kuvio 1 Musiikkikasvatuksen tukena suomen kielen oppimiseen

5 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millä keinoin varhaiskasvatuksen opettajat tukevat vieraskielisten lasten suomen kielen oppimista käyttäen musiikkikasvatusta. Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta ja se analysoitiin sisällönanalyysia käyttäen. Tutkimuksessa etsittiin vastauksia kysymykseen, miten musiikkikasvatuksen avulla tuetaan vieraskielisen lapsen suomen kielen oppimista päiväkodissa? Aineistossa haastateltavat kuvailivat erilaisia musiikkikasvatuksen menetelmiä, joilla he tukevat suomen kielen oppimista. Tässä luvussa käydään läpi tutkimuksen tuloksia niitä pohtien, jonka jälkeen tuodaan esiin tutkimuksen luotettavuuden sekä eettisyyden näkökulmia. Viimeiseksi pohditaan mahdollista jatkotutkimusaihetta.

5.1 Pohdintaa tuloksista

Tutkimustulosten mukaan varhaiskasvattajat käyttivät laulamista lasten sanavaraston kartuttamiseen. Uudet sanat jäävät mieleen helposti, kun lauletaan tuttuja lauluja usein. Myös Luokkala (2018) sekä Torpa ym. (2020) kertovat laulamisen auttavan laajentamaan sanavarastoa ja tukevan lasten välistä vuorovaikutusta. Laulun toistaminen on Kunnaksen & Goncalves (2022) mukaan lapsille luonnollinen tapa oppia äidinkieleltään, mutta lapset oppivat myös muita kieliä samalla tavalla. Tämän tutkimuksen vastauksissa varhaiskasvattajat kertoivat käyttävänsä useasti laulujen toistamista suomen kielen oppimisen tukena. Vastaajien vastaukset ovat linjassa tutkimuksessa esitetyn teorian kanssa, kuten Torpan ym. (2020), jotka nostavat esiin kielitaidon kehittämisen keinoista laulujen laulamisen toistaen. Rutiinit antavat lapsille turvallista oloa ja toistuvasti lauletut laulut ja loruttelu tuovat myös oppimisen iloa.

Tämän tutkimuksen vastauksissa varhaiskasvattajat kokivat, että laulamisen avulla voidaan harjoitella suomen kielen ääntämistä. Kaksi vastaajista kertoi auttaneensa lapsia harjoittelemaan laulamisen avulla suomen kielen

vaikeita äänteitä ä,ö ja y. Kuten Kunnas & Goncalves (2022) kertovat, laulujen laulaminen, kuuntelu ja sanojen rytmikäs ääntäminen edistävät suomen kielen ääntämisen oppimista.

Loruja käytettiin varhaiskasvatuksen erilaisissa toiminnoissa paljon. Niiden avulla varhaiskasvattajat opettivat lapsille erilaisia taitoja, kuten tavutusta ja riimittelyä. Kielen kehityksen tukemisen lisäksi he rohkaisivat lapsia käyttämään omaa ääntään lorujen avulla. Luokkalan (2018) mielestä loru- ja riimittelytoiminnot auttavat kehittämään sanojen muistamista ja tuottamista, kuuntelemista ja mielikuvitusta. Luokkalan (2018) tavoin myös Krokfors (2017) näkee laulamisen sekä loruilun rohkaisevan lapsia myös oman äänen käyttöön.

Musiikin kuunteleminen oli tämän tutkimuksen varhaiskasvattajien keskuudessa paljon käytetty opetusmenetelmä. Eräs vastaaja sanoi käyttävänsä musiikkimaalausta, jonka yhteydessä lapset saavat kertoa mitä he ovat maalanneet. Jotkut vastaajista soittivat ryhmissä eri kielillä laulettua musiikkia, jolloin lapset voivat yhdistää laulujen sanoja sekä omaan äidinkieleen että suomen kieleen. Myös musiikkiliikunta oli hyvin käytetty menetelmä, jossa hyödynnettiin sekä musiikkia että liikettä, kuten tanssia, lasten vuorovaikutustaitojen kehittämiseksi. Lisäksi musiikkiliikunnan avulla lapset olivat oppineet kuin huomaamatta nimeämään esimerkiksi kehon osia. Linnavalli & Huotilainen (2022) toteavat, että pää, olkapää, peppu, polvet ja varpaat tulevat nopeasti tutuiksi laulun ja liikkeen avulla. Luokkalan (2018) mukaan lapset oppivat myös käsitteitä, kuten juostaan nopeasti, kävellään hitaasti, sekä pompitaan kuin puput tai juostaan kuin kissat. Musiikkiliikuntaa voi siis varioida hyvin monin tavoin kielen oppimisen avuksi.

Musiikkikasvatuksen yhteydessä käytettiin myös kuvia ja esineitä suomen kielen oppimisen tukena. Tämän tutkimuksen varhaiskasvattajat käyttivät kuvia taululla tai seinällä laulaessaan yhdessä. He hyödynsivät musiikkituokioilla myös konkreettisia esineitä, kuten pehmoleluja. Kuvat olivat heillä käytössä myös päivittäisissä tilanteissa, kuten siirtymätilanteissa. Lapsia puettaessa tai lasten itse pukiessa käytössä oli esimerkiksi Kielinupun Puetaan -laulu ja viikonpäiviä harjoiteltaessa Viikonpäiväsoppa -laulu. Kielinupun lauluja käytettiin paljon

musiikkituokioissa juuri sen vuoksi, että niissä yhdistyy hyvin kuvat ja viittomat laulun sanoihin. Kunnas & Goncalves (2022) kertovat, että Kielinupun lauluja toistetaan paljon, koska ne helpottavat kielen oppimista. Toistamisen tavoitteena on kehittää lasten kielellisiä ja ei-kielellisiä vuorovaikutustaitoja, kielen ymmärtämisen ja puheen tuottamisen taitoja, kielellistä muistia, sanavarastoa sekä yleistä kielitietoisuutta. Tämän tutkimuksen aineiston mukaan lapset oppivat suomen kieltä iloisesti musiikkikasvatuksen avulla. Tätä tulosta tukee kirjallisuuden samankaltaiset tiedot siitä, miten lapsia voidaan tukea suomen kielen oppimisessa musiikkikasvatuksen avulla. Sen lisäksi, että musiikki antaa ihmiselle iloa, se myös tukee hyvinvointia. Kunnas & Goncalves (2020) sekä V16 sanovat kaikki samaa: musiikin kieli on kansainvälinen.

5.2 Eettiset kysymykset ja luotettavuus

Tuomen & Sarajärven (2018) mukaan, kun keskustellaan laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta, herää nopeasti kysymyksiä totuudesta ja objektiivisuudesta. Vilkan (2021) mukaan tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan järjestelmällisen ja johdonmukaisen työprosessin avulla. Myös tämän tutkimuksen työskentelyssä edettiin hyvin järjestelmällisesti. Aiheen valinnan jälkeen kerättiin musiikkikasvatukseen ja kielen kehitykseen liittyviä kirjallisuuskatsauksia. Tätä kirjallisuutta käytettiin tutkimuksen teorian viitekehyksessä. Tutkimuksen johdonmukaisuudesta kertoo myös se, että tutkimuskysymys on kulkenut muuttumattomana koko prosessin ajan. Vilkka (2021) pitää tärkeänä opinnäytetyön luotettavuuden arvioinnissa tutkijan järjestelmällisen ja johdonmukaisen työskentelyn säilymistä koko prosessin ajan.

Aineiston analyysi toteutettiin siten, että vastaukset kirjoitettiin sana sanasta niin kuin vastaajat olivat ne kirjoittaneet haastattelulomakkeeseen. Vastaukset puolestaan analysoitiin todenmukaisesti. Eskolan & Suorannan (1998) mukaan tutkimuksen uskottavuus ja luotettavuus lisääntyvät, kun tutkija pystyy esittämään kaikki aineistoa koskevat vastaukset rehellisesti ja totuudenmukaisesti. Myös Tuomi & Sarajärvi (2018) näkevät tutkimuksen

luotettavuutta lisäävän sen avoimuus, eli se miten lukija voi arvioida tutkimusta lukemansa perusteella. Aineiston tarkoituksena on edistää tutkimusprosessin ymmärtämistä (Eskola & Suoranta 1998).

Ennen tutkimusaineiston keräämistä tehtiin valmiiksi Opinnäytetutkimuksen tietosuojailmoitus EU:n yleisen tietosuoja- asetuksen (2016/ 679), art. 12-14 mukaisesti. Tietosuojailmoitus sekä liitteenä mukana ollut tutkimuslupahakemus lähetettiin kahdelle suomalaiselle kaupungille. Tähän tutkimukseen ei tarvinnut kerätä vanhempien lupaa, sillä tutkimusta ei toteutettu lapsiryhmässä. Mikäli olisi tarvetta testata joitakin musiikkikasvatuksen opetusmenetelmiä, jotka opettajat ovat kokeneet toimiviksi lasten suomen kielen oppimisessa, tulisi vanhemmilta pyytää luvat analysoida ja käyttää aineistoa.

Tietojen keruu alkoi luvan myöntämisen jälkeen. Tutkimusaiheen mukaisesti kyselylomake lähetettiin niihin varhaiskasvatuksen yksiköihin, joissa monikielisiä lapsia tiedettiin olevan. Näin ollen haastattelulomake lähetettiin yhteensä 12 varhaiskasvatusyksikköön. Osallistujille kerrottiin haastattelulomakkeen yhteydessä tietosuojailmoituksesta, ja heiltä pyydettiin lupa tutkimukseen osallistumiseen ja tiedonkäsittelyyn. Samassa yhteydessä osallistujat saivat lupauksen siitä, että vastaukset käsitellään anonyymisti, eikä vastauksia voi yhdistää vastaajaan tai hänen työpaikkaansa. Tietojenkäsittelyn kaksi keskeistä käsitettä ovat luottamuksellisuus ja nimettömyys. Tutkijan on huolehdittava luottamuksellisuuden säilyttämisestä ja nimettömyyden suojaamisesta tietoja paljastaessaan (Eskola & Suoranta (1998). Tutkijan on oltava kuitenkin myös tietoinen tietojen paljastumisen riskistä ja harkittava toimiensa mahdollisia seurauksia. Osallistuvat saivat lisäksi tietoa tutkimuksen luonteesta ja tavoitteista. Eskola & Suoranta (1998) sanovat, että jokaiselle vastaajalle on annettava riittävästi tietoa tutkimuksen luonteesta ja tarkoituksesta, ja lisäksi vastaamisen vapaaehtoisuutta on korostettava. Tutkimuksen osallistujat olivat oman alansa ammattilaisia, joilla on tietoa sekä kokemusta aiheesta, minkä vuoksi he olivat sopivia osallistumaan tutkimukseen. Vaikka Eskola & Suoranta (1998) väittävät, että aineiston koko ei vaikuta tutkimuksen lopputulokseen, on syytä mainita, että tämän tutkimuksen aineisto koostui 20 vastaajasta.

Tutkimuksen jokaiseen viittaukseen on merkitty tekijän nimi ja teoksen julkaisuvuosi, jotta lukija tietää mistä tieto on peräisin. Vilkka (2021) toteaakin, että hyvä tieteellinen käytäntö kunnioittaa tekijänoikeuksia opinnäytetyössä. Tekijänoikeus suojaa teoksen, esimerkiksi valokuvan, kirjan tai opinnäytetyön. On myös hyvä muistaa kunnioittaa tekijän moraalisia oikeuksia, eli teosta ei saa käyttää tekijää loukkaavalla tavalla. Tämä on tärkeää jo sen vuoksi, että tekijän oikeudet toteutuisivat tekijänoikeuslain (404/1961) mukaisesti. Tekijänoikeuslaki turvaa tekijän taloudellisia ja moraalisia oikeuksia teokseensa.

5.3 Jatkotutkimusehdotus

Vaikka tämän tutkimuksen osallistujat kertoivat käyttävänsä monipuolisesti musiikkikasvatusta omassa toiminnassaan, KARVI:n raportti tuo esiin huolen siitä, ettei läheskään kaikki varhaiskasvattajat toteuta musiikkikasvatusta säännöllisesti arjessaan (Repo ym. 2019). Myös tämän tutkimuksen aineistossa joitakin menetelmiä käytettiin vähemmän kuin toisia, kuten musiikkimaalausta, joka oli vähiten toteutettu musiikkikasvatuksen menetelmä. Vain yksi kasvattaja kertoi omasta kokemuksestaan musiikkimaalauksen käytöstä, ja 60 % vastaajista kertoi käyttävänsä musiikkimaalausta vain harvoin. Tämän tutkimuksen tavoitteena ei ollut selvittää miksi kasvattajat eivät käytä musiikkimaalausta työssään. Musiikkikasvatuksen eri menetelmien käyttöä ja sen hyötyjä muutoinkin kuin vain kielen kehityksen näkökulmasta kannattaa kuitenkin tutkia lisää tulevissa tutkimuksissa.

LÄHTEET

Alasuutari, P. (2011). Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino. DOI

Eerola-Pennanen, P. (2022). Kulttuurinen monimuotoisuus. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia*. Vastapaino. DOI

Ekebom, H. (2022). Monikielisten ja maahanmuuttajataustaisten lasten kieli- ja kulttuuritietoinen varaiskasvatus. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/136886/EkebomHanna.pdfsequence=2&isAllowed=y.

Elo, S., Tohmola, A., Kajula, O., Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/47650/nbnfioulu-202402061597.pdf?sequence=1

Kivijärvi, T. (2017). Vieras ja monikielisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa E. Hujala, L Turja, & A. Alijoki, *Varhaiskasvatuksen käsikirja.* PS-kustannus.

Kunnas, K, & Goncalves, S. (2022). Kielinuppu- laulaminen lapsen kielellisen kehityksen tukena. Teoksessa I. Ruokonen, & J-A. Aerila, *Ilmaisun ilo: käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen*. PS-kustannus. DOI

Finlex. (n.d). Tekijänoikeus laki. https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404

Finlex. Varhaiskasvatuslaki 540/ 2018. https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540#L1P3

Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2022). Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus. DOI

Hujala, E., Turja, L., & Alijoki, A. (2017). Varhaiskasvatuksen käsikirja. PS-kustannus. DOI https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523700758

Krokfors, M. (2017). Laulaminen. Teoksessa A. Lindeberg-Piiroinen, I. Ruokonen, M. Airola, E. Alho, L. Huhtinen-Hildén, M. Krokfors, M. Lappalainen, L. Pantsu, S. Perkiö, E. Seppänen, L. Tarvainen,

J. Kammonen, K. Lamppu, K. Parviainen, & E. Vanninen, *Musiikki varhaiskasvatuksessa: käsikirja.* (143 – 178). Classicus

Lindeberg-Piiroinen, A., Alho, E. (2017) Musiikin kuuntelu. Teoksessa A. Lindeberg-Piiroinen, I. Ruokonen, M. Airola, E. Alho, L. Huhtinen-Hildén, M. Krokfors, M. Lappalainen, L. Pantsu, S. Perkiö, E. Seppänen, L. Tarvainen, J. Kammonen, K. Lamppu, K. Parviainen, & E. Vanninen. *Musiikki varhaiskasvatuksessa: käsikirja.* (179 – 212). Classicus

Linnavalli, T., Huotilainen, M. (2022) Musiikki ja muut taito- ja taideaineet – kokeellisen tutkimuksen tuloksia. Teoksessa I. Ruokonen & J.-A. Aerila. *Ilmaisun ilo: käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen.* PS-kustannus. DOI

Luokkala, M., & Grahn, P. (2018). Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja musiikkimatkailijoille. Suomen Musiikkimatka Oy.

Mundo logopedicum (2023) ¿Cómo influye la música en el desarrollo del lenguaje de los niños? https://mundologopedicum.com/para-saber-mas/como-influye-la-musica-en-el-desarrollo-del-lenguaje-de-los-ninos/

Niemitalo-Haapola, E., Haapala, S., Ukkola, S., & Dindar, K. (2020). Lapsen kielenkehitys: vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys. PS-kustannus. DOI

Opetushallitus. Varhaiskasvatussuunnitelma perusteet 2022. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf

Repo L., Paananen M., Eskelinen M., Mattila V., Lerkkanen M-K., Gammelgård L., Ulvinen J., Marjanen J., Kivistö A. & Hjelt H. 2019. Varhaiskasvatuksen laatu arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Julkaisut 15:2019. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. DOI https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1519.pdf

Ruokonen, I., & Aerila, J.-A. (2022). Ilmaisun ilo: käsikirja 0 - 8 -vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen. PS-kustannus.
DOI https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523702523

Ruokonen, I. (2017) Integraatio ja eheyttäminen. Teoksessa A. Lindeberg-Piiroinen, I. Ruokonen, M. Airola, E. Alho, L. Huhtinen-Hildén, M. Krokfors, M. Lappalainen, L. Pantsu, S. Perkiö, E. Seppänen, L. Tarvainen, J. Kammonen, K. Lamppu, K. Parviainen, & E. Vanninen. *Musiikki varhaiskasvatuksessa: käsikirja* (s.305–335). Classicus.

Ruokonen, I. (2020) Varhaiskasvatuksen taidekasvatus – leikkiä, lumousta, oppimista ja hyvää elämää. Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto VOL. https://www.vol.fi/uploads/2020/02/de8a96fe-varhaiskasvatuksen-taidekasvatus_suomi_low.pdf

Sainio, T., Pajulahti, R., Sajaniemi, N. (2020). Näin tuet lapsen itsesäätelyä. Hyvinvoinnin pedagogiikka varhaiskasvatuksessa (s.108). PS-kustannus.

Seppänen, E., Tarvonen, L., Lindeberg - Piiroinen, A. Musiikkiliikunta. Teoksessa A. Lindeberg-Piiroinen, I. Ruokonen, M. Airola, E. Alho, L. Huhtinen-Hildén, M. Krokfors, M. Lappalainen, L. Pantsu, S. Perkiö, E. Seppänen, L. Tarvainen, J. Kammonen, K. Lamppu, K. Parviainen, & E. Vanninen. *Musiikki varhaiskasvatuksessa: käsikirja (s.273–304).* Classicus.

Smolander, S. (2020). Monikielisyyteen ja –kulttuurisuuteen kasvaminen. Teoksessa E. Niemitalo-Haapola, S. Haapala, & S. Ukkola, *Lapsen kielenkehitys: Vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys.* PS-kustannus. DOI

Tampereen yliopisto (n.d.). Tietoarkisto. Aineistonhallinnan suunnittelu. https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/aineistonhallinnan-suunnittelu/

Tampereen yliopisto (n.d.). Tietoarkisto. Miksi aineistohallintaa ja jatkokäyttöä? https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/miksi-aineistonhallintaa-ja-jatkokayttoa/

Tilastokeskus (2023). Väestö ja yhteiskunta. Suomen väkiluku on ylittänyt 5,6 miljoonaa vuoden 2023 syksyllä. https://www.stat.fi/julkaisu/cl7t28jfh3apc0cvycwl248v6

Torppa, R., Virtala, P., Kostilainen, K., & Partanen, E. (2020). Musiikki ja lapsen kielenkehitys. Teoksessa E. Niemitalo-Haapola, S. Haapala, & S. Ukkola,

Lapsen kielenkehitys: Vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys. PS-kustannus. DOI

Tuomi, J & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. DOI https://www.ellibslibrary.com/reader/9789520400118

Tuuri, T. 2014. Kun maalaa, on mukava samalla kuunnella, mitä vois maalata – Kuudes- luokkalaisten kokemuksia musiikkimaalauksesta. Oulun Yliopisto: Pro gradu. osoitteesta http://herkules.oulu.fi/thesis/nbnfioulu-201409121867.pdf

Vilkka, H. (2021) Näin onnistut opinnäytetyössä. PS-Kustannus. DOI https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523701236

Liite 1(1)
Haastattelulomake kysymykset

1. Annan suostumuksen osallistumaan tutkimuksen.

Katso opinnäytetyön-tietosuojailmoitus: https://tuni-my.sharepoint.com/personal/yurizan_ocanarodriguez_tuni_fi/Documents/Liitteet/opinnaytety on-tietosuojailmoitus_tuni2022.pdf

Kyllä _____

2. Tehtävänimike
3. Työkokemus varhaiskasvatuksessa

	0–4 v	5–9 v	10–19 v	20–29 v	30–39 v
Valitse sopiva					

4. Miten tuet vieraskielisen lapsen suomen kielen kehitystä musiikkikasvatuksen keinoin? Anna esimerkkejä tilanteista.
5. Millä tavoin näet musiikkikasvatuksen auttaneen vieraskielisiä lapsia suomen kielen kehityksessä? Kerro vähintään kolme esimerkkiä, jos mahdollista.
6. Kuinka usein käytät kuukauden aikana

	Harvoin (0-1kertaa kuukaudessa)	Melko harvoin (2 kertaa kuukaudessa)	Joskus (3 kertaa kuukaudessa)	Melko usein (kerran viikossa)	Usein (ainakin kaksi kertaa viikossa)
Musiikkimaalausta					
Musiikkiliikuntaa					

Lauluja					
Loruja ja riimejä					
Kehorytmejä					
Soittimia					
Perinteisiä laululeikkejä					